

Drouwenerzand en Natura 2000

In de jaren negentig van de vorige eeuw heeft Europa een netwerk van natuurgebieden van topklasse opgesteld. Dat is Natura 2000. Het Drouwenerzand is in 2004 als Natura 2000 gebied aangewezen op grond van zeldzame habitats, die in het gebied te vinden zijn. Dit zijn leefomgevingen voor planten en dieren, die het waard zijn om op Europees niveau te worden beschermd.

Welke habitats zijn dat?

- stuifzandgebieden met struikhei
 - binnenlandse kraaiheibegroeiingen
 - jeneverbesstruwelen
 - heischrale graslanden
- en natuurlijk de al genoemde
- zandverstuivingen

Stuifzandgebieden met struikhei

Dit is de belangrijkste habitat van het Drouwenerzand. De oppervlakte bestaat ruwweg 83 ha. Daar kom je planten zoals struikhei, stekelbrem en kruipbrem tegen. Verder ook diverse grassoorten waaronder de bochtige smele. Deze grassoort profiteert van de stikstof depositie. Mede door de jarenlange begrazing en andere beheersmaatregelen zie je op het Drouwenerzand nog structuurrijke oude heidevegetaties met mooie korstmossen en slaap-, topkapsel- en levermossen. Wat de korstmossen betreft vooral open rendiermos en rode heidelucifer. Naast mossen en heide komen in dit habitat ook vlinders voor, die op het groentje na allemaal op de rode lijst staan. Tot voor kort kwamen o.a. de heivlinder, de bruine vuurvlinder en de kommavlinder nog op het Drouwenerzand voor. De heivlinder in de jaren 90 van de vorige eeuw zelfs nog in behoorlijke aantallen. Nu (in 2023) blijken deze soorten ook te zijn verdwenen. Naast de kurkdroge zomers is ook hier stikstof de belangrijkste oorzaak

Struikhei met grove den

De nu verdwenen heivlinder

Binnenlandse kraaiheibegroeiingen

Er zijn drie perceeltjes in het Drouwenerzand van in totaal 5 ha die tot deze habitat worden gerekend. Kenmerkend is de aanwezigheid van kraaihei. Een heidesoort die je alleen in het noordelijk deel van Nederland vindt. Zuidelijker dan de lijn Hengelo - Noord Veluwe vind je deze plant niet. Een specifieke mossoort voor dit habitat is gewoon trapmos. Kraaihei is tweehuizig. Er zijn dus mannelijke en vrouwelijke planten. Uiteraard vind je alleen op de vrouwelijke planten de bekende zwarte bessen. De bloei vindt vroeg in het jaar plaats. De bladeren zijn aangepast aan droge omstandigheden. De kraaizwarte vruchten zijn eetbaar. Ze worden door vogels gegeten. Kraaihei wordt niet snel overgroeid door grassen en kan ook de concurrentie met andere heidesoorten aan.

Dophei omsloten door kraaihei

De zwarte bessen van de kraaihei

Jeneverbesstruwelen

In Nederland vind je jeneverbesstruwelen alleen op zure bodems. In het Drouwenerzand nog 6,5 ha. Ook jeneverbessen groeien weer samen met grassen o.a. het zandstruisgras, bochtige smele en fijn schapengras en natuurlijk ook weer mossen en korstmossen. Een vogel die je in jeneverbesstruwelen vaak aantreft is de goudvink.

Heischrale graslanden

Slechts 1 ha van het Drouwenerzand wordt tot deze biotoop gerekend. Hier verwacht je zeldzaamheden als valkruid en rozenkransje. Op het Drouwenerzand zie je die niet. Al sinds de jaren tachtig van de vorige eeuw niet. Rozenkransje kan absoluut niet tegen luchtvervuiling en is bijna overal verdwenen. Ook valkruid is verdwenen. Wel zie je hier en daar nog kleine tijm die door verzuring en vermisting ook veel terrein heeft moeten prijs geven. Heischrale graslanden (de naam zegt het al) zijn zeer gevoelig voor bemesting. Maximaal 12 kg stikstof per jaar/per ha is de norm. Nu valt minimaal het dubbele uit de lucht.

Valkruid nu verdwenen op het Drouwenerzand (foto gemaakt op de Hondsrug)

Zandverstuivingen (ook wel Atlantische woestijnen)

26 ha van het Drouwenerzand bestaat uit dit habitatype. Dit habitatype is zeldzaam in Europa. Nederland bevat enkele van de grootste gebieden. Het vormt een spartaanse omgeving voor planten: droog, voedselarm, veel dynamiek en temperatuurverschillen. Buntgras en heidespurrie zijn twee pioniersoorten op stuifzanden. Een groot deel van dit habitatype bestaat overigens niet meer uit kaal stuifzand maar is bedekt met pionierplanten en mossen. Door het kappen van bos probeert Het Drentse Landschap de wind weer vrij spel te geven. Een typische vogel voor dit soort biotopen was vroeger de duinpieper. Nu zie je nog boomleeuwerik en roodborsttapuit.

Prachtige grove den omgeven door stuifzand

Stuifzandgemeenschappen en korstmossen

Het Drouwenerzand staat bekend om zijn rijkdom aan korstmossen. IJslandsmos is heel zeldzaam in Nederland. Op het Drouwenerzand komt het nog voor. Maar ook hier geldt dat de soort veel te lijden heeft van de drie V's (verdroging, vermesting en verzuring). Verder zie je roodbekermos, heidelucifer, open rendiermos en stuifzand stapelbekertje.

Maar ook korstmossen met prachtige namen vind je nog op het Drouwenerzand. Ik noem er een paar: plomp bekermos, ezelspootje, hamerblaadje, stuifzandkorrelloof en wrattig bekermos

Rood bekermos

Open rendiermos